

Міжнародне приватне право (МПП)

Старший викладач Шкільнік Сергій Олексійович

Лекція 2

Міжнародне приватне право (МПП)

Вітчизняна доктрина виходить з того, що міжнародному приватному праву властиві свої специфічні прийоми і засоби регулювання прав і обов'язків учасників цивільних правовідносин міжнародного характеру. Мова йде про сполучення і взаємодію двох методів: **колізійного і матеріально-правового**.

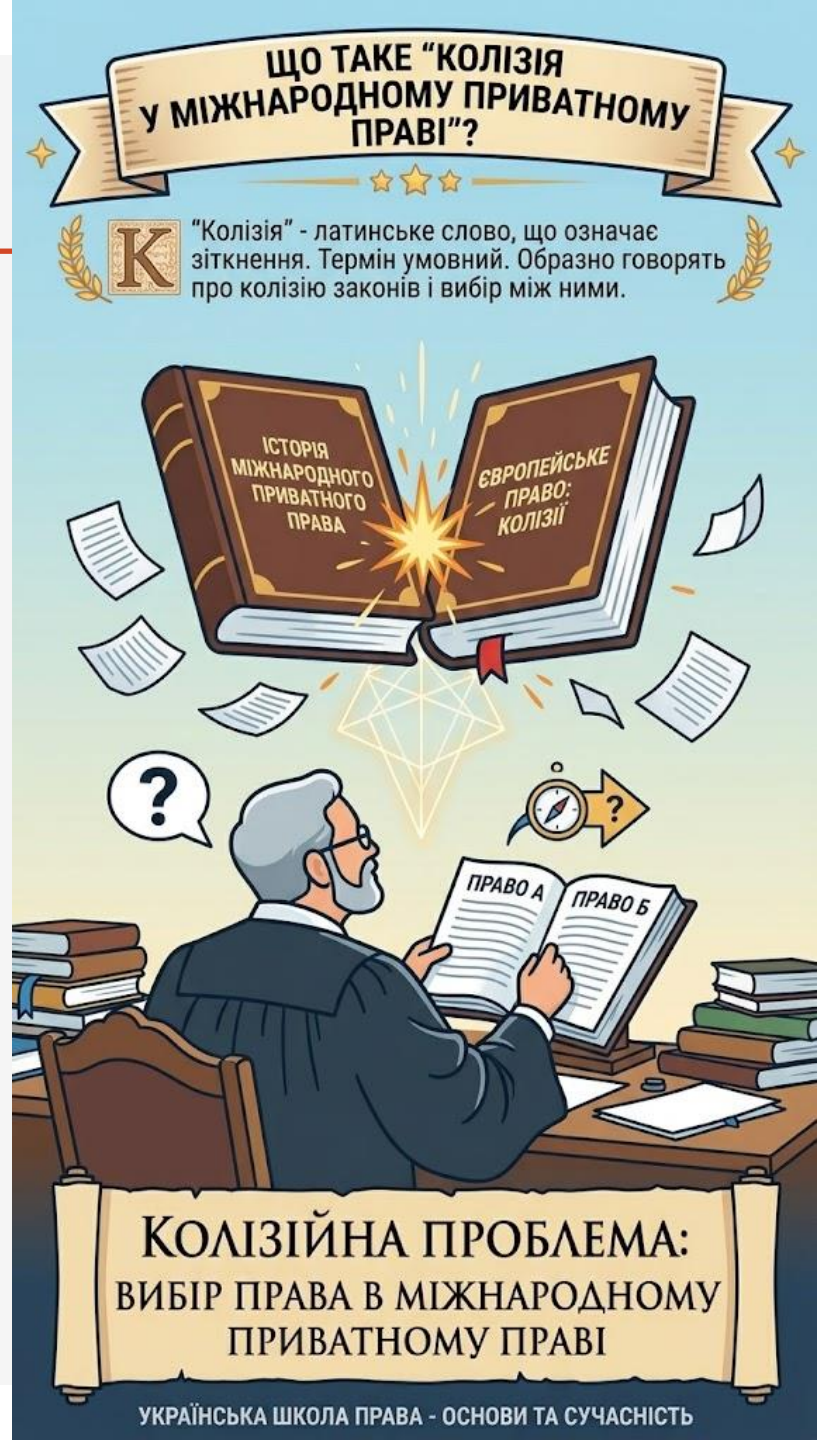
У літературі по міжнародному приватному праву звичайно відзначається, що при правовідносинах з іноземним елементом завжди виникає так називане **колізійне питання**: необхідно вирішити, який із двох законів, які зіштовхуються, підлягає застосуванню - діючий на території, де знаходиться суд, що розглядає справу, чи іноземний закон, тобто закон тієї країни, до якої відноситься іноземний елемент у справі, яка розглядається.



Міжнародне приватне право (МПП)

"Колізія" - латинське слово, що означає зіткнення. Цей термін носить умовний характер. Образно говорять про колізію законів і необхідності вибору між ними для пояснення ходу міркувань суду чи іншої особи, що повинна вирішити питання про застосування права до правовідносин з іноземним елементом.

Колізійна проблема - проблема вибору права, яке необхідно застосувати до тих чи інших правовідносин, типова насамперед, для міжнародного приватного права. Якщо в інших галузях права питання колізії законів мають другорядне, підлегле значення, то тут саме колізійна проблема та її усунення складають основний зміст цієї правової галузі, що відбилося, як відомо, і в її назві в ряді країн.



Міжнародне приватне право (МПП)

1. Поняття та структура колізійної норми.

Основний зміст міжнародного приватного права зводиться до колізійної проблеми та її вирішенню. Тому колізійні норми, за допомогою яких головним чином вирішується така проблема, є центральним інститутом цієї правової галузі незалежно від того, як у доктрині визначаються її поняття, зміст, джерела та ін.

Передумовами виникнення колізійної норми є посилення процесів міграції населення за кордон, розширення господарських зв'язків між державами тощо.

В ЗУ «Про МПП» в п.3 ч.1 ст. 1 надано поняття колізійної норми, поняття якої вироблено доктриною МПП.

Отже, колізійна норма - це правова норма, що визначає право якої держави підлягає застосуванню до правовідносин з іноземним елементом.

ЩО ТАКЕ "КОЛІЗІЯ У МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ"?



"Колізія" - латинське слово, що означає зіткнення. Термін умовний. Образно говорять про колізію законів і вибір між ними.

1. ПОНЯТТЯ ТА СТРУКТУРА КОЛІЗІЙНОЇ НОРМИ

Колізійна норма — це центральний інститут МПП. Вона визначає право якої держави застосовується до правовідносин з іноземним елементом.
Передумови виникнення: міграція, господарські зв'язки. Поняття закріплене в ЗУ «Про МПП».

СТРУКТУРА КОЛІЗІЙНОЇ НОРМИ



КОЛІЗІЙНА НОРМА:
ЦЕНТРАЛЬНИЙ МЕХАНІЗМ
ВИБОРУ ПРАВА В МПП

Міжнародне приватне право (МПП)

1. Поняття та структура колізійної норми.

Нагадаю, що іноземний елемент – це ознака, яка характеризує приватноправові відносини та виявляється в одній або кількох з таких форм:

- 1) хоча б один учасник правовідносин є громадянином України, який проживає за межами України, іноземцем, особою без громадянства або іноземною юридичною особою;
- 2) об'єкт правовідносин знаходиться на території іноземної держави;
- 3) юридичний факт, який створює, змінює або припиняє правовідносини, мав чи має місце на території іноземної держави.



Міжнародне приватне право (МПП)

На відміну від матеріальних норм права, колізійні норми безпосередньо не регулюють ті чи інші правовідносини, а лише допомагають судові чи іншому органу правозастосування вирішити «колізійне питання», тобто «конфлікт» між правопорядками різних держав, які претендують на регулювання тих чи інших приватноправових відносин з іноземним елементом.

Звідси головна особливість колізійних норм: вони самі по собі не розкривають права та обов'язки сторін даного правовідношення, а лише вказують компетентний для цього правовідношення правовий порядок, що визначає права та обов'язки сторін. Звідси ж впливає й друга особливість колізійних норм: як норми відсильні вони застосовуються тільки разом з тими матеріально-правовими нормами, до яких вони відсилають, і разом із цими нормами вони утворюють правила поведінки для учасників господарського обігу.

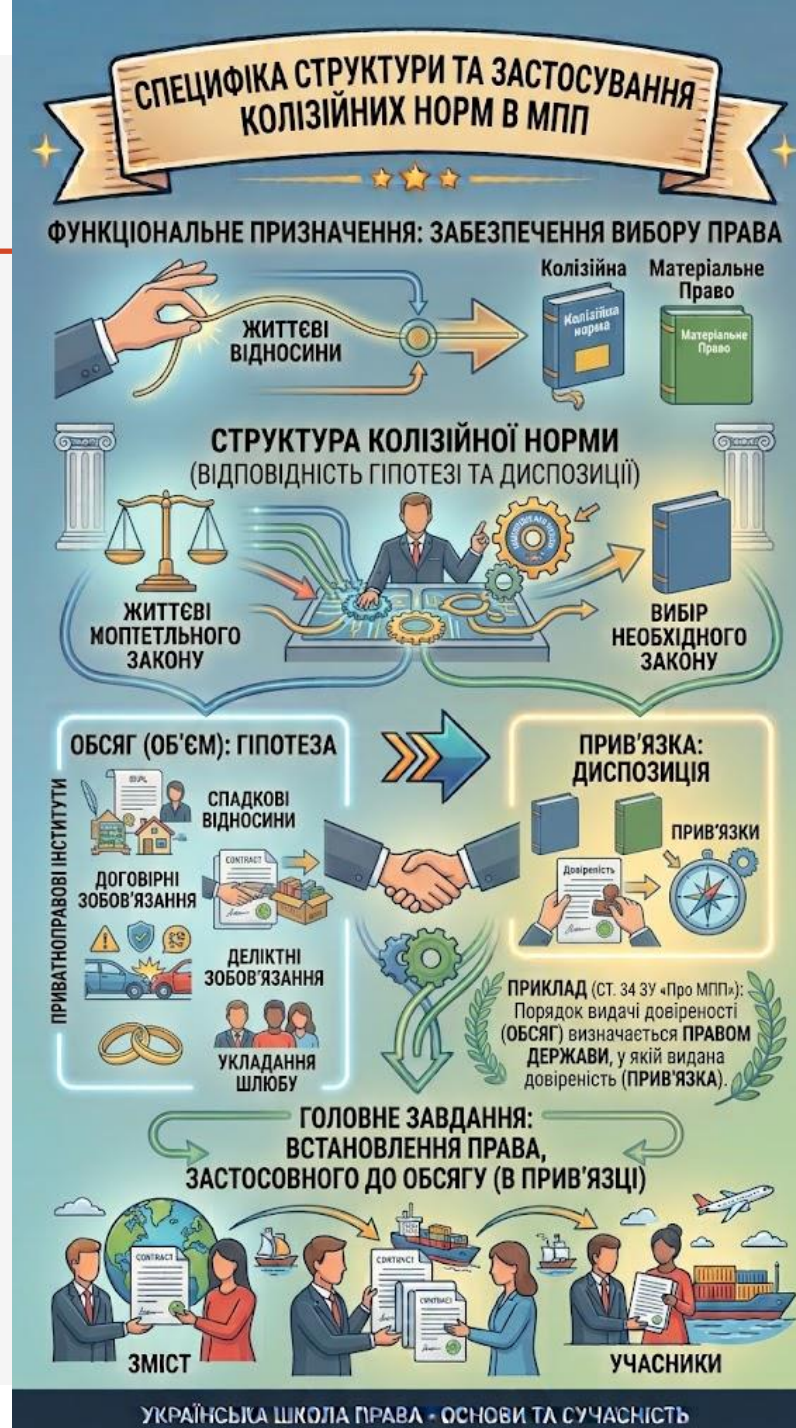


Міжнародне приватне право (МПП)

Колізійні норми разом з відповідним матеріальним правом безпосередньо регулюють певні життєві відносини. Але це спільне й безпосереднє регулювання не можна розглядати спрощено в тому розумінні, що обидві норми (колізійна й матеріальна) повинні спільно виконувати регулюючі функції безупинно протягом усього процесу регулювання. Регулююча дія колізійної норми виражається в процесі вибору відповідного права. Обравши необхідний закон, колізійна норма вже припиняє свою регулюючу дію й регулювання надалі провадять тільки норми матеріального права.

Особлива природа колізійних норм визначає специфіку їхньої структури й застосування.

Структура колізійної норми відповідає функціональному призначенню колізійного права, покликаного забезпечити вибір права, компетентного регулювати правовідносини з іноземним елементом.



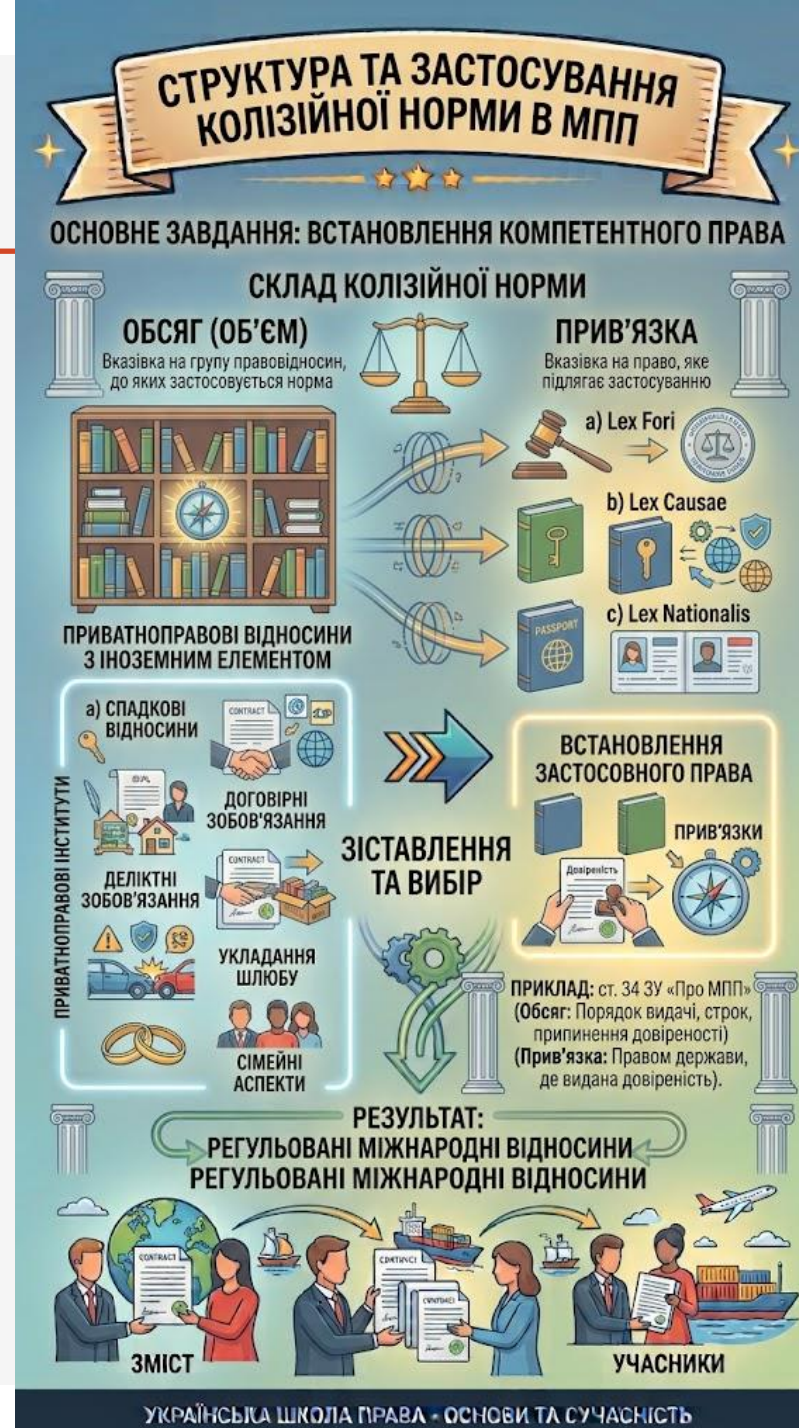
Міжнародне приватне право (МПП)

Колізійна норма складається із двох елементів - **обсягу та прив'язки**. Обсяг (в літературі також можна зустріти слово «об'єм») являє собою вказівку, яка міститься в нормі, на групу правовідносин з іноземним елементом, до яких ця норма застосовується.

Прив'язка - це вказівка на право, яке підлягає застосуванню до даного правовідношення. Така структура колізійної норми відповідає структурі правових норм взагалі: **гіпотезі й диспозиції**.

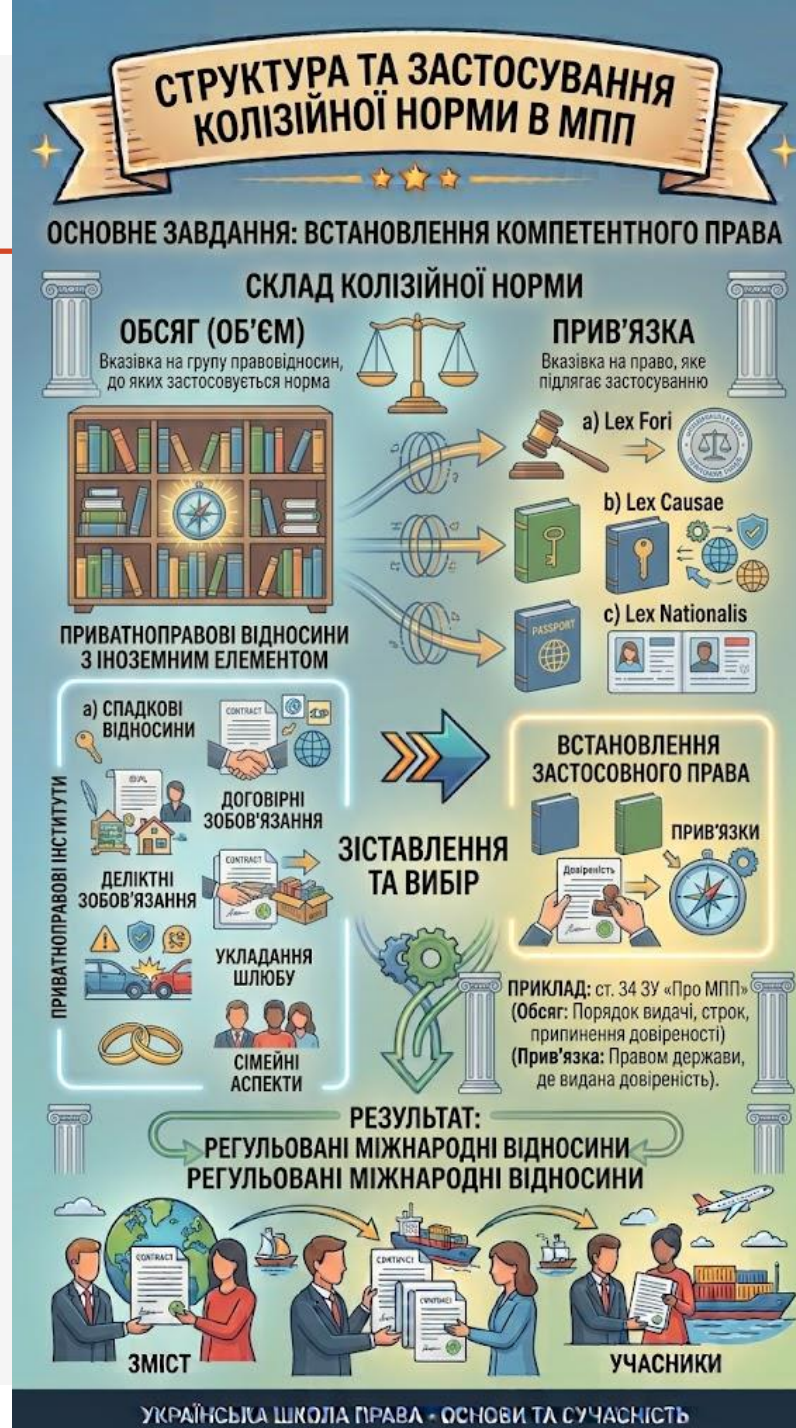
Наприклад, в ст. 34 ЗУ «Про МПП» передбачено, що порядок видачі, строк дії, припинення та правові наслідки припинення довіреності (обсяг) визначаються правом держави, у якій видана довіреність (прив'язка).

Традиційно обсяг відповідає конкретному приватноправовому інституту: спадкові відносини, договірні зобов'язання, деліктні зобов'язання, укладання шлюбу і т. д.



Міжнародне приватне право (МПП)

Отже, Головне завдання колізійної норми полягає у встановленні права, яке буде застосовуватися у певних правовідносин, які вказані в обсязі. Вказівка на таке право міститься у колізійній прив'язки.



Міжнародне приватне право (МПП)

2. Види колізійних норм

Існують різні види колізійних норм.

Найбільш істотна й важлива їхня класифікація проводиться за типом колізійної прив'язки. За цією підставою розрізняють *односторонні та двосторонні колізійні норми*.

Одностороння колізійна норма - така норма, прив'язка якої прямо називає право країни, яке підлягає застосуванню. Як правило, одностороння норма вказує на країну, у законі якої ця норма міститься.

Наприклад, відповідно до ч.3 ст. 42 ЗУ «Про МПП» захист права власності та інших речових прав, які підлягають державній реєстрації в Україні, здійснюється відповідно до права України.



Міжнародне приватне право (МПП)

2. Види колізійних норм

Відповідно односторонні колізійні норми більш типові для внутрішньодержавного законодавства. Рідко до односторонніх норм звертаються міжнародні договори, для яких більш характерне використання норм двосторонніх.

Двостороння колізійна норма - це норма, прив'язка якої прямо не називає право конкретної держави, а формулює загальний принцип, використовуючи який, провадиться вибір конкретної правової системи (наприклад, принцип «останнє постійне місце проживання спадкодавця», «місце знаходження майна», «місце укладання правочину», «місце перебування» та ін.).

Прив'язку двосторонньої норми називають формулою прикріплення.



Міжнародне приватне право (МПП)

За способом регулювання колізійні норми поділяються на імперативні, диспозитивні й альтернативні.

Імперативні - норми, що містять категоричні приписи, які стосуються вибору права; норми, які не можуть бути змінені за розсудом сторін правовідносин. Наприклад, згідно зі ч.2 ст. 42 ЗУ «Про МПП» захист права власності та інших речових прав на нерухоме майно здійснюється відповідно до права держави, у якій це майно знаходиться.

Диспозитивні - норми, які, встановлюючи правило про вибір права, залишають сторонам можливість відмовитися від нього, замінити іншим правилом. Наприклад, правила типу «якщо інше не встановлено угодою або договором сторін». Так, згідно зі ст. 41 ЗУ «Про МПП» право власності та інші речові права на рухоме майно, що за правочином перебуває в дорозі, визначаються правом держави, з якої це майно відправлене, якщо інше не встановлено за згодою сторін.

Альтернативні - норми, які передбачають кілька правил по вибору права для вказаних в обсязі норми правовідносин. Наприклад, згідно зі ч.1 ст. 42 ЗУ «Про МПП» захист права власності та інших речових прав здійснюється на вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду.



Міжнародне приватне право (МПП)

В залежності від кількості прив'язок колізійні норми поділяються на **однозначні та множинні**. Під однозначними розуміються норми, що містять одну прив'язку. Під множинними розуміють норми, що мають дві, три і більше колізійних прив'язок, котрі, у свою чергу, можуть бути **альтернативними чи кумулятивними**.

Альтернативні норми розрізняються між собою залежно від характеру зв'язку між альтернативами та поділяються на прості та складні. У простій альтернативній колізійній нормі всі альтернативні прив'язки рівнозначні — кожна з них може бути застосована. При цьому вибір однієї з прив'язок виключає подальше використання інших. Зазвичай вони з'єднуються сполучником «або». Прикладом такої колізійної норми слугує ч. ч.1 ст. 42 ЗУ «Про МПП» захист права власності та інших речових прав здійснюється на вибір заявника відповідно до права держави, у якій майно знаходиться, або відповідно до права держави суду.



Міжнародне приватне право (МПП)

Складна альтернативна колізійна норма – це така норма, в якій альтернативні прив'язки супідрядні між собою. При цьому виокремлюються основна (генеральна) прив'язка, яка формулює загальне головне правило вибору права (призначене для першочергового застосування), і субсидіарна, - яка формулює ще одне або кілька правил і застосовується тоді, коли головне правило з будь-яких причин не було застосоване або виявилось недостатнім для вибору компетентного правопорядку. Наприклад, ч.3. ст. 16 ЗУ «Про МПП» особистим законом особи без громадянства вважається право держави, у якій ця особа має місце проживання, а за його відсутності - місце перебування.

СКЛАДНА АЛЬТЕРНАТИВНА КОЛІЗІЙНА НОРМА



СТРУКТУРА НОРМИ: ГЕНЕРАЛЬНА ТА СУБСИДІАРНА

1 ОСНОВНА (ГЕНЕРАЛЬНА) ПРИВ'ЯЗКА



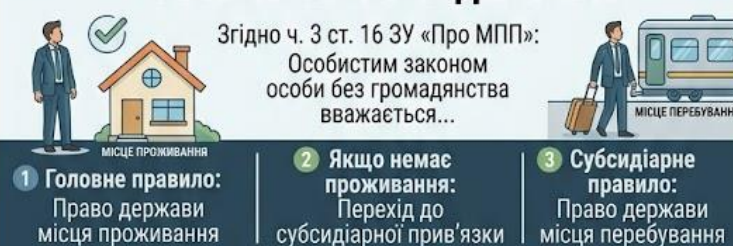
ПРИКЛАД: Місце проживання
(ст. 16 ЗУ «Про МПП»)

2 СУБСИДІАРНА ПРИВ'ЯЗКА (або кілька)



ПРИКЛАД: Місце перебування
(ст. 16 ЗУ «Про МПП»)

ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ: ОСОБИ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА



ПРИНЦИП ПОРЯДКУ



ПРИКЛАД: Особа без громадянства - Право місця проживання
АБО, якщо немає, Право місця перебування

Міжнародне приватне право (МПП)

Кумулятивні — це такі норми, в яких до одних правовідносин застосовується одночасно кілька прив'язок. Причому застосування однієї з прив'язок не виключає подальшого використання іншої⁵. Так, кумулятивна прив'язка використовується в ч. 3 ст. 3 Договору між Україною і Республікою Польща про правову допомогу та правові відносини у цивільних і кримінальних справах, а саме: «Якщо дитину усиновляє подружжя, з якого один є громадянином однієї Договірної Сторони, а другий — іншої Договірної Сторони, повинні бути дотримані вимоги, передбачені законодавством обох Договірних Сторін». В ЗУ «Про МПП» в ст. 55 передбачено, що право на шлюб визначається особистим законом кожної з осіб, які подали заяву про укладення шлюбу. У разі укладення шлюбу в Україні застосовуються вимоги Сімейного кодексу України щодо підстав недійсності шлюбу.

КУМУЛЯТИВНІ КОЛІЗІЙНІ НОРМИ



ЗАСТОСУВАННЯ КІЛЬКОХ ПРИВ'ЯЗОК ОДНОЧАСНО



ВЗАЄМОДОПОВНЕННЯ ВИМОГ ОБОХ ДЕРЖАВ

ПРИНЦИП КУМУЛЯЦІЇ



МЕХАНІЗМ ДІЇ



ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ: УСИНОВЛЕННЯ ТА ШЛЮБ



ПРИНЦИП КУМУЛЯТИВНОСТІ



Міжнародне приватне право (МПП)

Необхідно також вказати й на такі колізійні норми, як *міжнародні та міжобласні (інтерлокальні)*. Їх виділяють згідно з критерієм дії колізійних норм у просторі. На цей час існує багато норм, які стосуються колізії законів, що повністю або в якійсь частині є загальними для кількох держав (як правило, йдеться про уніфіковані норми).

У випадку інтерлокальних колізійних норм прийнято говорити про колізійні норми складових частин держави. Відомо, що в багатьох держав, насамперед з федеральним устроєм, в суб'єктах федерації або адміністративних одиницях є свої правові системи. У разі відсилання колізійної норми до права такої держави постає запитання про те, яке законодавство або яке право повинно бути застосоване (наприклад, федеральним або штату США).

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ ЗА КРИТЕРІЄМ ДІЇ У ПРОСТОРІ



МІЖНАРОДНІ КОЛІЗІЙНІ НОРМИ

ЗАГАЛЬНІ
ДЛЯ КІЛЬКОХ
ДЕРЖАВ



МІЖОБЛАСНІ (ІНТЕРЛОКАЛЬНІ) КОЛІЗІЙНІ НОРМИ

КОЛІЗІЇ ЗАКОНІВ
СКЛАДОВИХ ЧАСТИН
ДЕРЖАВИ

ПРИНЦИП: ЗАГАЛЬНІСТЬ

1

Багато норм, що повністю або частково є загальними

ПРИКЛАД:
Уніфіковані норми

ПРИКЛАД:
Призначені для гармонізації

2

ЛОГІКА: УНІФІКАЦІЯ
Уніфікація колізійних правил

ПРИКЛАД:
Уніфіковані норми

ПРИНЦИП: РОЗПОДІЛ

1

Правові системи суб'єктів федерації або адмін. одиниць

ПРИКЛАД:
U.S. Law, state law

ЛОГІКА: ЯКЕ ПРАВО?
Постає запитання про компетентний правопорядок

2

ЛОГІКА: ЯКЕ ПРАВО?
Постає запитання про компетентний правопорядок

Відсилання: Яке законодавство застосувати?

ПРИКЛАД ЗАСТОСУВАННЯ: ВІДСИЛАННЯ ТА ВИБІР



4.3 ст. 3

Unified PIL Convention

4.3 ст. 3

Сітіден А

Сітіден В

California Law ат. 55

СКУ

New York Law

1 Відсилання до права Country A

2 Колізійна норма Country A посилається на Уніфіковану норму

3 Результат: Застосування єдиного правила

1 Відсилання до права США (федерального)

2 Відсилання до права штату особа А та особа В

3 Вибір: Яке саме право застосувати?

ПРИНЦИП ПРОСТОРОВОЇ ДІЇ

Визначення компетенції колізійних норм за межами та в межах однієї держави

РОЗПОДІЛЕНЕ ВНУТРІШНЄ ПРАВО

ПРИКЛАД: Уніфіковані міжнародні договори (International)
АБО Внутрішнє колізійне право федерацій (Interlocal)

Міжнародне приватне право (МПП)

Доречним тут може бути приклад, наведений відомим вченим М.М.Богуславським.

В Італії розглядалося питання про спадкоємство громадянина США, який народився в Сан-Франциско (штат Каліфорнія). Згідно із ст. 46 Закону «Про реформу італійської системи міжнародного приватного права» від 31 травня 1995 р. до спадкоємства належить застосовувати законодавство держави, громадянином якої був спадкоємець на момент своєї смерті, а згідно з п. 1 ст. 18, у випадках, коли відповідно до цього закону повинно застосовуватися право держави, в якій діє одночасно кілька правових систем залежно від територіального чи персонального принципу, належне до застосування право визначається на підставі критеріїв, що застосовуються правом цієї держави. У США спадкове право регулюється не федеральним законодавством, а законодавством штатів. Так, у США не встановлені законодавчі критерії для визначення права, що застосовується на підставі федеральних колізійних норм, тому італійський суд, на основі п. 2 ст. 18 указанного закону, повинен застосувати правову систему, з якою відносини найбільш тісно пов'язані. У даному разі він повинен виходити не тільки з того, що в США існує громадянство США як федеральної держави (federal citizenship), а ще й з того, що існує громадянство кожного штату (state citizenship). Громадянством штату володіють громадяни, доміцільовані в даному штаті. Спадкоємець мав свій доміциль (особлива форма місця проживання) в Каліфорнії. Наявність доміциля в Каліфорнії повинна розглядатися як наявність тісного зв'язку саме з цим штатом. Звідси випливає, що треба застосовувати законодавство Каліфорнії.

Отже, якщо виникла необхідність застосувати до якихось відносин право США, то спочатку потрібно визначити, яким законодавством (федеральним або штату) регулюються ці правовідносини.

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ: СПАДКОВЕ ПРАВО ТА ДОМІЦІЛЬ (BOGUSLAVSKYY PRYKLADD)



Міжнародне приватне право (МПП)

Право, що застосовується на практиці, у ряді випадків визначається не тільки стосовно якої-небудь території, а й стосовно осіб (інтерперсональне право) і часу (інтертемпоральне право).

Таким чином, Вказана класифікація колізійних норм не є вичерпною, наука міжнародного приватного права розробляє класифікації і за іншими критеріями.

КОЛІЗІЙНІ НОРМИ: СПАДКОВЕ ПРАВО ТА ДОМІЦІЛЬ (BOGUSLAVSKYY PRYKLADD)



Міжнародне приватне право (МПП)

3. Формули прикріплення та їх види.

Як уже зазначалося раніше, формулою прикріплення називають прив'язку двосторонньої колізійної норми. У такій прив'язці міститься вказівка на підлягаючу застосуванню правову систему, причому ця вказівка виражена у вигляді колізійного принципу. Застосування формули прикріплення до конкретних фактичних обставин веде до вибору права тієї держави, що компетентно регулювати правовідносини, які вказані в обсязі цієї норми. При безлічі способів вибору права, встановлюваних колізійними нормами різних держав, кожний з таких способів є варіантом загальних колізійних формул, що склалися в процесі історичного розвитку колізійного права. Таким чином, різноманіття способів вибору права може бути зведене до обмеженого числа узагальнених правил, а саме формул прикріплення. Їх називають також типами колізійних прив'язок або колізійними принципами. До основних формул прикріплення, що склалися у міжнародному приватному праві, відносять наступні:



Міжнародне приватне право (МПП)

1. **Особистий закон фізичних осіб** – найпоширеніша формула прикріплення. Дана прив'язка існує у двох варіантах:

- 1) закон громадянства або національний закон (lex nationalis, lex patriae);
- 2) закон місця проживання (lex domicilii).

Перший означає застосування права тієї держави, громадянином якого є дана особа,

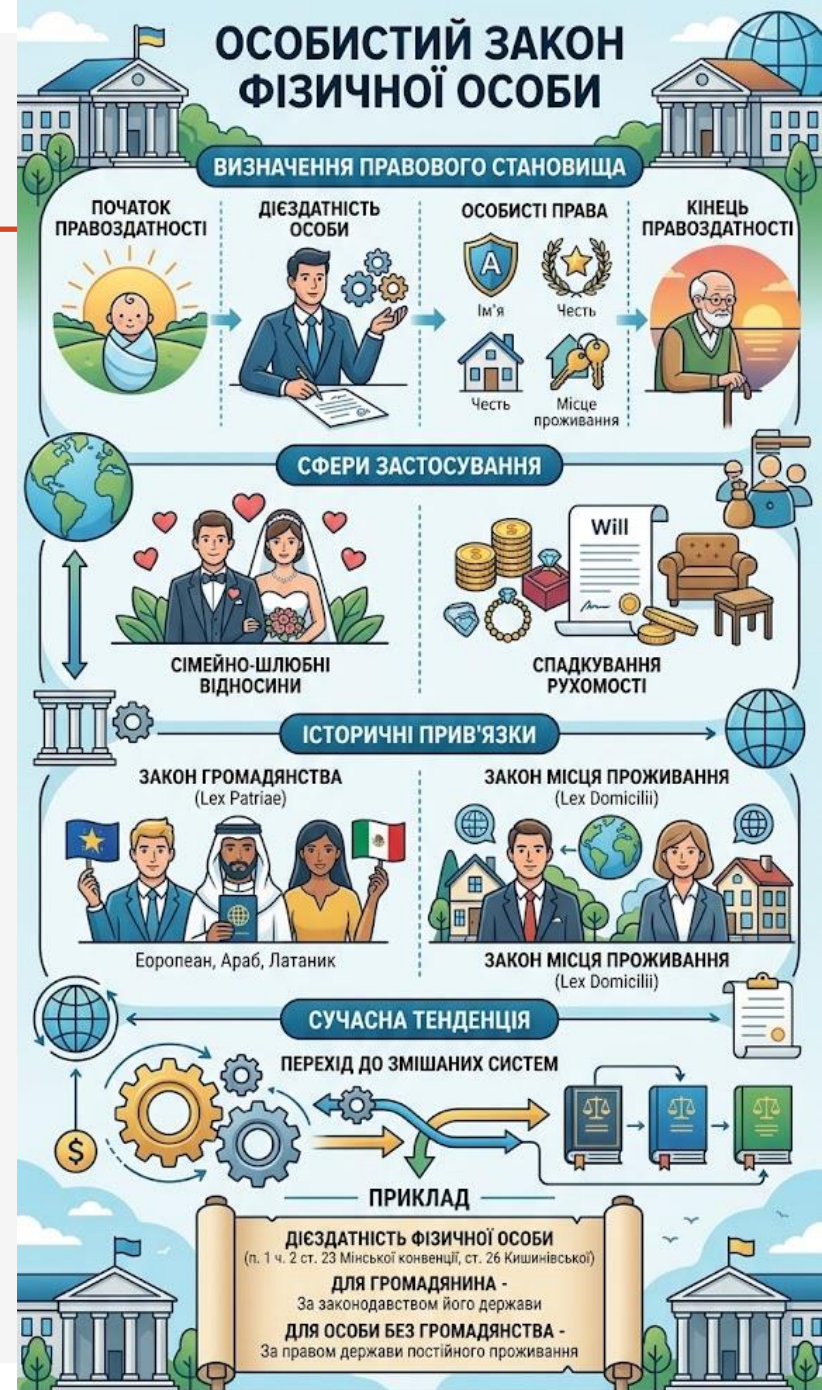
другий - застосування права держави, на території якого дана особа проживає або тимчасово перебуває.

У США доміцилієм вважають певний строк постійного чи переважного перебування фізичної особи у певній місцевості. За англійським правом доміцилієм вважають місцеперебування особи, що є місцем її народження.



Міжнародне приватне право (МПП)

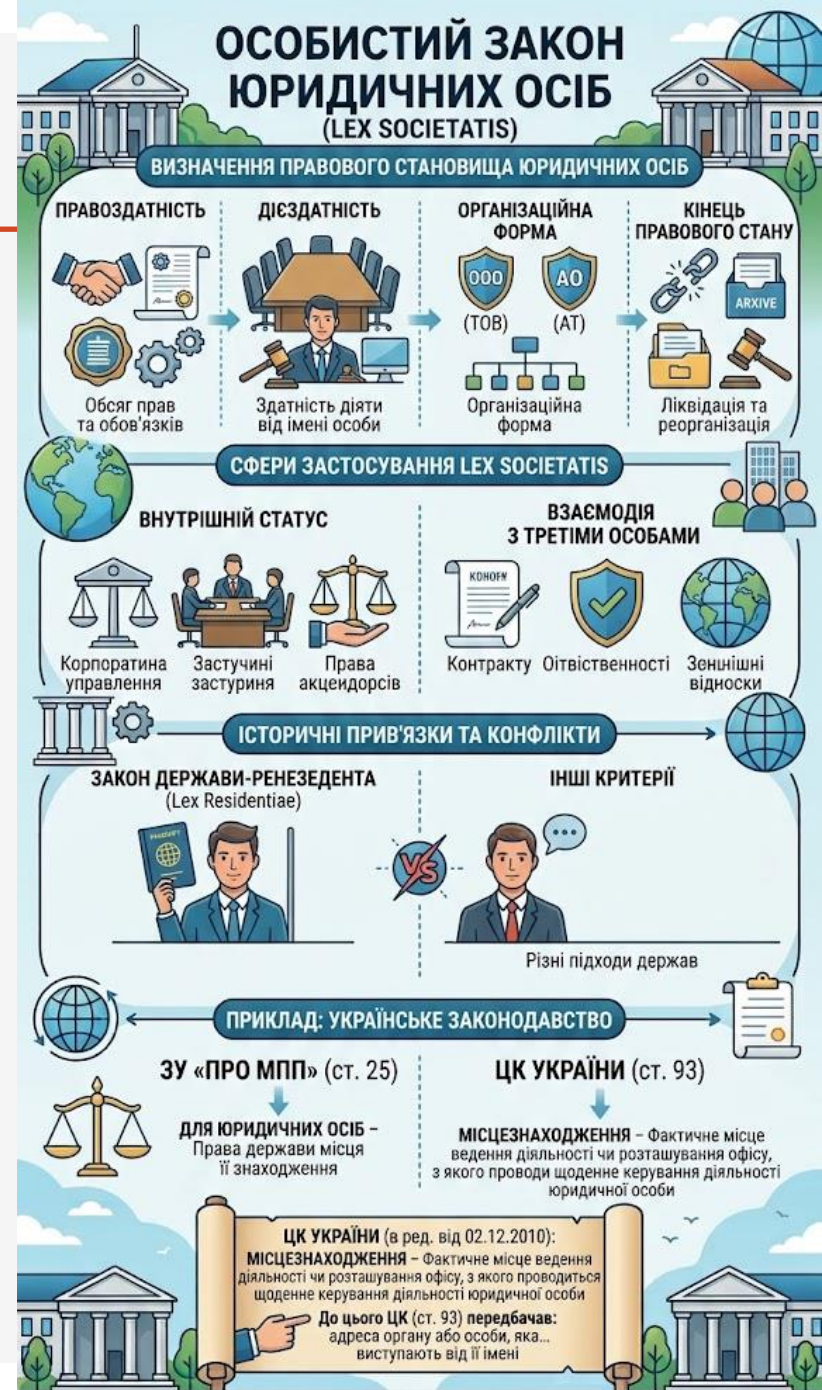
Особистий закон використовується насамперед **для визначення правового становища фізичних осіб**: початку та кінця правоздатності, дієздатності особи, особистих прав (на ім'я, честь, місце проживання й ін.). Крім того, широкою сферою застосування особистого закону є сімейно-шлюбні відносини, а також спадкування рухомості. Історично в європейській, арабських і частині латиноамериканських країн діє закон громадянства, у країнах англосаксонської правової системи звичайно застосовується закон місця проживання. Разом з тим існують країни, у яких застосовується змішана система, а перехід до змішаної системи особистого закону в законодавчих актах, які приймаються в останні десятиліття у цій області став загальною тенденцією. Прикладом особистого закону фізичної особи може бути п. 1 ч. 2 ст. 23 Мінської конвенції 1993 року (ст. 26 Кишинівської конвенції 2002 року) «Про правову допомогу та правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах»: «Дієздатність фізичної особи визначається законодавством Договірної Сторони, громадянином якої є дана особа. Дієздатність особи без громадянства визначається за правом держави, в якій вона має постійне місце проживання».



Міжнародне приватне право (МПП)

2. Особистий закон юридичних осіб (*lex societatis*) означає застосування права тієї держави, резидентом якого є юридична особа. Як особистий закон фізичних осіб визначає їхній правовий статус, так статус юридичних осіб визначається даним законом. Право різних держав неоднаково вирішує питання про те, у яких випадках об'єднання, що вступають у правовідносини, є юридичними особами, який обсяг їхньої правоздатності й дієздатності та ін. Для вирішення даних задач і потрібно обрати право тієї держави, що буде компетентним відповісти на виникаючі питання.

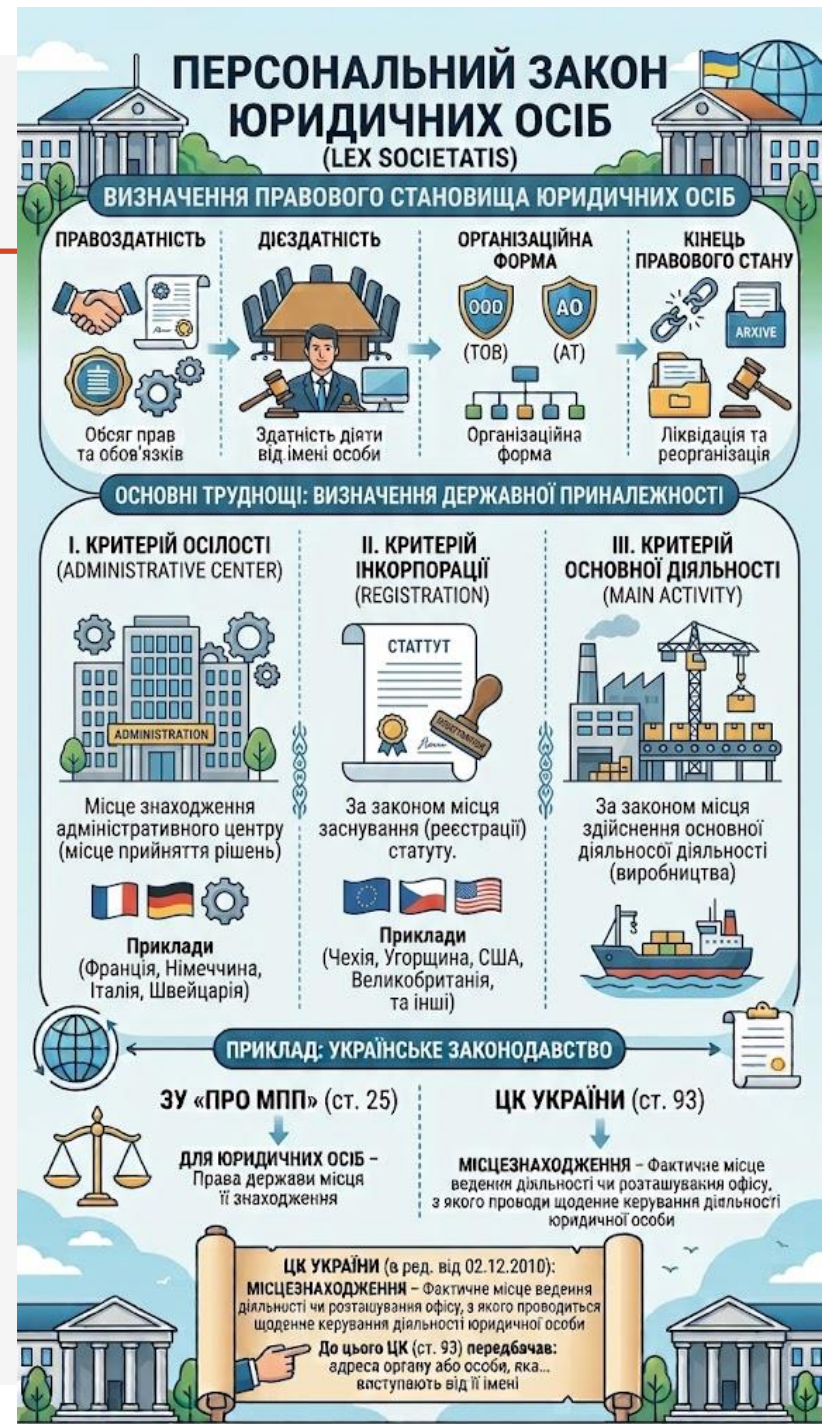
Відносно особистого закону юридичної особи в Україні, то слід зазначити наступне. Відповідно до ч. 1 ст. 25 ЗУ «Про МПП» 2005 р. особистим законом юридичної особи вважається право держави місця її знаходження. Відповідно до ст. 93 ЦК України в редакції від 02.12.2010. місцезнаходження юридичної особи є фактичне місце ведення діяльності чи розташування офісу, з якого проводиться щоденне керування діяльністю юридичної особи (переважно знаходиться керівництво) та здійснення управління з обліку). До цього часу ст. 93 ЦК була в редакції, що передбачала, що місцезнаходженням юридичної особи є адреса органу або особи, яка відповідно до установчих документів юридичної особи чи закону виступають від її імені.



Міжнародне приватне право (МПП)

Щодо цього світова практика єдинообразна у використанні у якості формули прикріплення особистого закону юридичних осіб. Основні труднощі, що виникають у зв'язку із цим є визначення державної приналежності юридичної особи.

Так, по-перше, у праві європейських країн широко використовується принцип «осілості» (місця знаходження адміністративного центру) (Франція, Німеччина, Італія, Швейцарія і т. д.). По-друге, за законом місця заснування (реєстрації) статуту фірми, підприємства тощо (критерій інкорпорації) (держави СНД, Чехія, Угорщина, США, Великобританія). По-третє, за законом місця здійснення основної діяльності.



Міжнародне приватне право (МПП)

3. Закон місця знаходження речі (lex rei sitae) означає застосування права тієї держави, на території якого перебуває річ, що є об'єктом правовідносин. З початку розвитку правових норм дана формула прикріплення застосовувалася до нерухомих речей, у цей час у сферу її дії включається й рухоме майно. У цілому за даним законом практично в усьому світі визначається правове положення майна, як рухомого, так і нерухомого. Зокрема, закон визначає такі питання: чи може річ бути об'єктом права власності або іншого речового права, юридична кваліфікація речі (рухома або нерухома), порядок виникнення, зміни та припинення права власності й інших речових прав, їхній обсяг. Вважається, що загальноприйняте застосування закону місця знаходження речі обумовлено сформованим міжнародно- правовим звичаєм й, отже, дана формула прикріплення застосовується навіть тоді, коли вона не зафіксована у внутрішньодержавному праві відповідної країни.



Міжнародне приватне право (МПП)

4. Закон, обраний сторонами правовідносин (lex voluntatis) означає застосування права тієї держави, що виберуть самі учасники правовідносини. У цьому випадку суд при виборі компетентного закону керується прямо вираженням або яким мається на увазі наміром особи, що уклала правочин. Такий спосіб вибору права використовується тільки в одній групі правовідносин - у договірних зобов'язаннях. У більшості випадків як внутрішнє колізійне право більшості держав світового співтовариства, так і міжнародні договори виходять із того, що при вирішенні всіх колізійних питань у сфері договірних зобов'язань вирішальним фактором є погоджена воля сторін договору. У зв'язку з цим іншою загальновідомою назвою даної формули прикріплення є «Автономія волі сторін» (опрацювати самостійно ст. 5 ЗУ «Про МПП»).



Міжнародне приватне право (МПП)

5. Закон місця вчинення акту (lex loci actus) означає застосування права тієї держави, на території якого вчинений правовий акт. Правовий акт - поняття широке, і дана формула конкретизується залежно від того, про який вид акту йде мова.

- а) закон місця укладання договору (lex loci contractus)
- б) закон місця виконання зобов'язання (lex loci solutionis)
- в) закон місця укладання шлюбу (lex loci celebrationis)
- г) закон місця вчинення правопорушення (lex loci delicti commixsi)
- д) закон форми укладання правового акту. Загальний колізійний принцип у даній галузі зводиться до наступного: форма акту визначається за законом місця його укладання (locus regit actum).



Міжнародне приватне право (МПП)

6. Закон країни продавця (lex venditoris) означає застосування права тієї держави, резидентом якого є продавець. Це відносно нова, але вже досить розповсюджена формула прикріплення, яка використовується в договірних зобов'язаннях. Закон країни продавця - це узагальнена формула, під якою розуміється закон місця виробничої діяльності сторони договору, чиє зобов'язання становить його основний зміст (як ілюстрація див. ст. 6 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»).

6. ЗАКОН КРАЇНИ ПРОДАВЦЯ (lex venditoris)

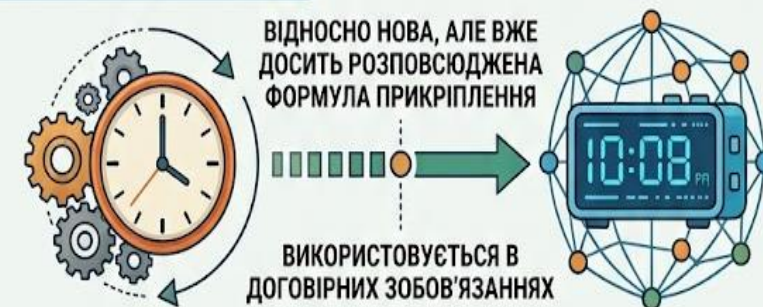
ЗНАЧЕННЯ: ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА ДЕРЖАВИ ПРОДАВЦЯ

ЩО ЦЕ?

ЗАСТОСОВУЄТЬСЯ ПРАВО ТІЄЇ ДЕРЖАВИ,
РЕЗИДЕНТОМ ЯКОГО Є ПРОДАВЕЦЬ



ХАРАКТЕРИСТИКА:



УЗАГАЛЬНЕНА ФОРМУЛА:

ЗАКОН МІСЦЯ ВИРОБНИЧОЇ
ДІЯЛЬНОСТІ СТОРОНИ ДОГОВОРУ

ДОГОВІР



Міжнародне приватне право (МПП)

7. Закон валюти боргу (lex monetae). Відносно даного принципу існує наукова концепція, яка виходить із того, що той, хто уклав договір у певній іноземній валюті, тим самим у питаннях валюти підкорився правопорядку держави, якому належить дана валюта. Щоб довести неможливість використання даного принципу, досить показати аналогію із застосуванням іноземних мір ваги. Однак спосіб вираження валюти боргу в сукупності з іншими умовами договору (вказівкою місця виконання зобов'язання в тієї ж державі, до якої відноситься валюта боргу, підпорядкуванням даного договору юрисдикції тієї ж країни та ін.) може служити вираженням наміру сторін підкорити договір в цілому правопорядку цієї держави або підставою, для того, щоб суд міг використати зазначені ознаки з метою локалізації договору.



Міжнародне приватне право (МПП)

8. Закон суду (lex fori) означає застосування права тієї держави, де розглядається спір. Відповідно цієї формули, суд або інший правозастосовчий орган повинен керуватися правом своєї країни, незважаючи на наявність іноземного елемента в правовідносинах. Основною сферою застосування цього закону є міжнародний цивільний процес: суд, розглядаючи справи за участю іноземного елемента, завжди керується своїм процесуальним правом. Як виняток суд може застосувати норми іноземного процесуального права, якщо це обговорено в законі або в міжнародному договорі. Також як виключення із загального правила в законодавстві деяких держав закріплені норми, за якими процесуальна дієздатність у цивільних справах визначається альтернативно за законом суду або за особистим законом. Як формула прикріплення закон суду знаходить своє застосування в вирішенні колізійних питань у будь-яких правовідносинах у сфері міжнародного приватного права, і в цій якості може замінити всі перераховані вище колізійні прив'язки.

8. ЗАКОН СУДУ (lex fori)

ЗНАЧЕННЯ: ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ДЕРЖАВИ, ДЕ РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ СПІР

ЩО ЦЕ?

СУД АБО ОРГАН КЕРУЄТЬСЯ ПРАВОМ СВОЄЇ КРАЇНИ, НЕЗВАЖАЮЧИ НА ІНОЗЕМНИЙ ЕЛЕМЕНТ



СФЕРА ЗАСТОСУВАННЯ:

ОСНОВНА СФЕРА:



МІЖНАРОДНИЙ ЦИВІЛЬНИЙ ПРОЦЕС
(ПРОЦЕСУАЛЬНЕ ПРАВО ДЕРЖАВИ СУДУ)

ЯК ВИНЯТОК:



ЗАСТОСУВАННЯ ІНОЗЕМНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА
(ЯКЩО ОБГОВОРЕНО В ЗАКОНІ АБО ДОГОВОРІ)

ОСОБЛИВОСТІ ТА АЛЬТЕРНАТИВА:

ПРОЦЕСУАЛЬНА ДІЄЗДАТНІСТЬ
(В ДЕЯКИХ ДЕРЖАВАХ):



ВИЗНАЧАЄТЬСЯ АЛЬТЕРНАТИВНО ЗА ЗАКОНОМ СУДУ АБО ОСОБИСТИМ ЗАКОНОМ



ЗАМІНЮЮЧА ФУНКЦІЯ:
ЯК ФОРМУЛА ПРИКРІПЛЕННЯ ЗНАХОДИТЬ ЗАСТОСУВАННЯ ДЛЯ ВИРІШЕННЯ КОЛІЗІЙНИХ ПИТАНЬ У БУДЬ-ЯКИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ І МОЖЕ ЗАМІНЯТИ ІНШІ КОЛІЗІЙНІ ПРИВ'ЯЗКИ

**ЗАКОН СУДУ
(LEX FORI)**



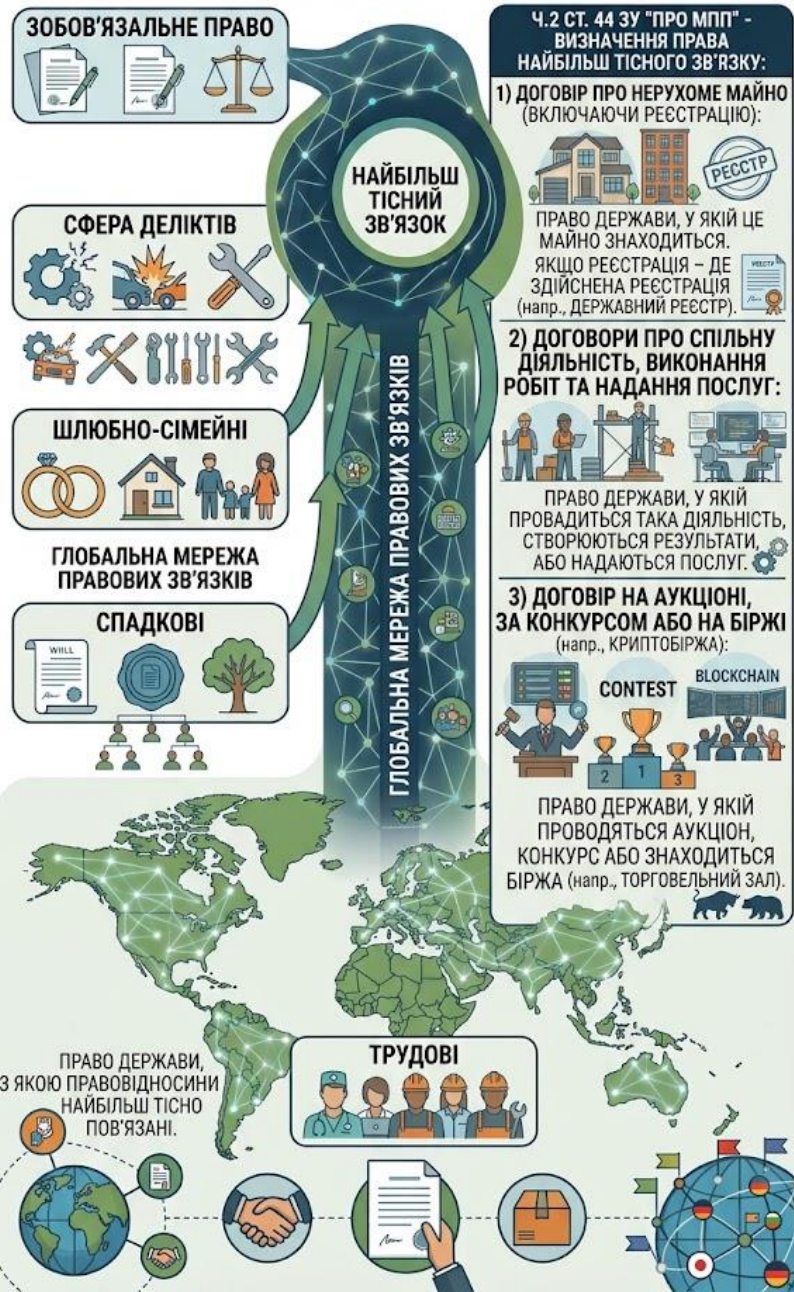
Міжнародне приватне право (МПП)

9. Закон найбільш тісного зв'язку (proper law) — означає застосування права тієї держави, з якою правовідносини найбільш тісно пов'язані, й застосовується як в зобов'язальному праві, так і у сфері деліктів, шлюбно- сімейних, спадкових, трудових відносин. Так, ч.2 ст. 44 ЗУ «Про МПП» визначає, що правом, з яким договір найбільш тісно пов'язаний, вважається:

- 1) щодо договору про нерухоме майно - право держави, у якій це майно знаходиться, а якщо таке майно підлягає реєстрації, - право держави, де здійснена реєстрація;
- 2) щодо договорів про спільну діяльність або виконання робіт - право держави, у якій провадиться така діяльність або створюються передбачені договором результати;
- 3) щодо договору, укладеного на аукціоні, за конкурсом або на біржі, - право держави, у якій проводяться аукціон, конкурс або знаходиться біржа.

9. ЗАКОН НАЙБІЛЬШ ТІСНОГО ЗВ'ЯЗКУ (proper law)

ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВА ДЕРЖАВИ, З ЯКОЮ ПРАВОВІДНОСИНИ НАЙБІЛЬШ ТІСНО ПОВ'ЯЗАНІ



Міжнародне приватне право (МПП)

10. **Закон місця роботи** (*lex loci laboris*) — означає застосування права країни, на території якої здійснюється трудова діяльність, і застосовується у сфері міжнародних трудових відносин (основним винятком з даного правила є форма трудового договору).

11. **Закон прапора** (*lex flagi*) — означає застосування права тієї країни, під прапором якої ходить судно, і застосовується у сфері торговельного мореплавства.

Отже, в науці міжнародного приватного права існують різні формули прикріплення та відзначимо, що наведений перелік формул прикріплення не є вичерпним.



ФОРМУЛИ ПРИКРІПЛЕННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРИВАТНОМУ ПРАВІ

10. ЗАКОН МІСЦЯ РОБОТИ (*lex loci laboris*)



- Означає застосування права країни, на території якої здійснюється трудова діяльність.
- Застосовується у сфері міжнародних трудових відносин.



Основним винятком з даного правила є форма трудового договору.

11. ЗАКОН ПРАПОРУ (*lex flagi*)



- Означає застосування права тієї країни, під прапором якої ходить судно.
- Застосовується у сфері торговельного мореплавства.



Отже, в науці міжнародного приватного права існують різні формули прикріплення та відзначимо, що наведений перелік формул прикріплення не є вичерпним.

